

מלחמה ושלוש

קולו של הפרופסור

...גם אם נניח שאין לקוח ליחסים פוליטיים, הכרתיים וכלכליים נורמאליים בין ישראל והעולם הערבי קצת ובעתיד הי קרוב — האם זאת אומרת שעלינו לעמוד ולחכות בחיבוק ידיים? לא ולא!

לא פעם נשמעו מלים אלה מפי הוגי דעות ישראלים, שרעיון ההשתלבות במרחב נראה להם כאפשרות מעשית. גם בדברי הנכנסת נרשמו לעתים מלים דומות מאוד. לכן, אילו הושמעו בתל אביב או בירושלים, לא היו ראויים לתשומת לב כלשהי. אולם הן נאמרו בכיירות, בירת הלגנון. והאיש שאמר אותן היה לא אחר מאשר הפרופסור שארל מאליק, מרצה לפילוסופיה לשעבר ב-אוניברסיטה האמריקאית של בירות, וכיום שרהחוק של הלגנון.

קבע מאליק, במאמר שנכתב במיוחד עבור הירחון האמריקאי, פורייין אפירט: "מי שמדבר על שלום בין ישראל והערבים, רגיל להשחות את הבעיה לסכסוכים בינלאומיים אחרים. הלא צרפת וגרמניה נלחמו אחת בשניה, ובסוף הסכימו על שלום. כך היה הדבר בין ארצות-הברית וספרד ובין קוריאה הצפונית והדרומית. ואם כן, למה לא ייתכן מצב דומה בפלסטין?"

התשובה ניתנה על-ידי הפרופסור, שהוא אחת הדמויות המרכזיות המקובלות ביותר בין מדינאי אמריקה: "סיכסוך ארץ-ישראל שונה מבחינות רבות. בו בזמן שסיכסוכים בינלאומיים אחרים נגמרו בדרך כלל כשהצד המנצח הכתיב את תנאי השלום על המנצח, לא היה כאן נצחון מכריע של צד אחד. כאן היו גם הבדלים יסודיים של דת, גזע ותרבות בין שני הצדדים, ואילו המלחמה לא פרצה בין שתי מדינות קיימות אלא ש-הערבים רואים בישראל מדינה אשר קמה בכוח הגשק ובירשה אותם מארצם."

הצעה מפורטת. מדוע מאמין, בכל זאת, הפרופסור הנוצרי הצעיר (39) כי אין לשבת בימים שלובות מול העדר השלום? אמונתו מבוססת על הצעה מפורטת ל-השכנת השלום: "אפשר להקל במידה ידועה על מצב הפליטים הערבים בעזרת הגליל המערבי (הישראלי) וגם על-ידי תוכנית מוסכמת של פיתוח עמק הירדן (הערבי) ויישוב הפליטים הנוחרים על אדמות ערביות" — דבר אשר לו מתנגדים בפירוש קולני יתר מנהיגי ערב. גם בעיית הקשר חיבשתי בין מצרים ושאר מדינות ערב, מאמין מאליק, עשויה למצוא את פתרונה ואתה גם בעיית הפיצויים בעד הרכוש ה-נטוש ונזקי המלחמה.

הצעה, שהיא תפיסה גמישה מאד של תוכנית החלוקה המקורית, איננה עומדת על החזות יפו ולוד, למשל, לערבים או יצירת איים ערביים בתוך טריטוריה ישראלית. או-לם הוא חושב כי יש לחזור לאיזון צורה של בינאום ירושלים ולביטול מירון הזיון ההדדי.

המורה הקרוב לא יחזור לקדמותו אחרי קום מדינת ישראל. סיכסוך, אם יתגברו הערבים, אם יתעוררו ויבינו כל מה שקרה באמת, או גם יגיעו עד מעמקי יסודות חזיתם וקיומם. תמורה עמוקה תעבור עליהם.

עד שתחול תמורה זו, מיעץ מאליק, "חשוב מאד שהעולם — וישראל וכל ה-יהדות העילמית בתוכו — יבנה את יחסו אל הערבים על עקרונות ברורים של אמת וצדק, אשר רק הם עשויים להראות את הדרך לשלום יציב בין ישראל וערב". לא היתה זו תוכנית פרו-ישראלית. אולם חיתה זו הפעם הראשונה מאז מלחמת ה-עצמאות שאישיות ערבית ממדרגה ראשונה אמרה בטומכי כי העולם הערבי יצטרך בסוף של דבר להשלים עם קיומה של מדינת ישראל בשלום.

סוריה

הדלת האחורית

"בינינו אין הבדל", הכריז בעליונות, לפני שבועות אחרים פקיד סורי גבוה, במסיבה בשגרירות הסובייטית בדמשק. ההבדל הוא רק עניין של סדר פנימי. והוא הסביר למה התכוון: שמוית'הן של רוסיה וסוריה בערב-בית, מורכבים מאותן ההברות, בסדר אחר. הרוסי חיך כהנאה, אם כי הספיק בוודאי לשמוע את אותה הלצה עשרות פעמים בימים האחרונים. כי יותר מכל מדינה אחרת, חדרה הריפובליקה הסורית השפעה רוסית. **כבוד לצבא מוכס.** עוד לפני שנה, קיימה ברית-המועצות את קשריה הדיפלומטיים עם סוריה באמצעות ציר. שחילק את זמנו בין דמשק וביירות. כיום, מהן בדמשק כמעט חינוס איך-כסף, גם בחיים ה-פוליטיים הפנימיים תופסת ברית-המועצות מקום ראשון: הרוב הימני חסר כל גיבוש רעיוני, מפוצל ומסוכסך; המיעוט השמאלי בבית-הנבחרים מאורגן כהלכה, נהנה מתמיכת הקצונה.

השפעת הרוסים ניכרת בכל דבר: במסחר, ביבוא, בייצוא, באמנות, כבתי-הספר בתע-מולה נגד-מערבית ובעיקר — בחוגי הקצו-נה, הלוגשת עין על הנשק הכבד הרוסי, המוצע כמעט חינוס איך-כסף, גם בחיים ה-פוליטיים הפנימיים תופסת ברית-המועצות מקום ראשון: הרוב הימני חסר כל גיבוש רעיוני, מפוצל ומסוכסך; המיעוט השמאלי בבית-הנבחרים מאורגן כהלכה, נהנה מתמיכת הקצונה.

כוחו של הצבא הסורי, לדעת משקיפים מערביים, מוגזם ביותר. לפי אותם מקורות, מורכב צבא זה משש חטיבות — אשר כוח לחימתן ירוד ביותר. אולם לפחות אויב-כוכו אחד רוחש כבוד ליכולתו של הצבא הסורי, וזהו בית הנבחרים הסורי. כי גם אחרי שחזר הביתה מובס, ב-1949, היה בכוחו של הצבא הסורי לסלק את הפוליטיקאים ולכבוש את השלטון.

השכנות כועסות. בתנאים אלה, משת ברית בגדאד מטרה מובנת מאליה להתקפות הסורים. כי סיבת קיומה של הברית היא לחסום את הדרך בפני חדריה סובייטית למרחב ואילו הסורים רואים ב-ברית-המועצות גיבורת המאבק נגד המערב. התגובה הראשונה היתה כלכלית: עיראק ותורכיה מתחו חגורת חרם לאורך גבולן עם סוריה, הטילו מסייבוא גבוהים מאד על כל סחורה סורית. תורכיה אף מיקשה את גדרות התחיל שעל גבולה, כדי למנוע חידית מברייחים סוריים. בגיורה המדינית, הצטמצמה המלחמה, בשלב זה, להתקפות לוחטות מעל גבי האתר.

עד אשר טס נשיא סוריה, שוכרי אל-כנאתלי, למוסקבה, חתם על חוזה שיתוף-פעולה הדוק. נשק סובייטי — ואתו גם טיפוסים וטכנאים סובייטיים — החל מצ-טבר בבסיסים סוריים. קו ההגנה של ברית בגדאד נפרץ, מבלי שיורה אף פגז אחד.

שעה שהתורכים והעיראקים הקימו ביצר-רים המופנים כלפי צפון, חדרו הרוסים ל-מרחב דרך הדלת האחורית: נמלי סוריה ושדות התעופה שלה. תפסו במהרה עמדות בעורף הביצורים שנועדו לעצור אותם. בשביל מדינות ברית בגדאד, היה זה מצב שדרש פעולה מיידית.

מחרוזת

תענוג יקר

מאז פוצץ צינור הגפס העיראקי העובר בסוריה ובלבנון הפסידה עיראק 80 מיליון דולר בתמלוגים. כל יום העובר מבלי ש-תחודש הזרמת הגפס, עולה לכלכלה העירא-קית 250 אלף ל"ש.

זו הכבד אל הקל

שר החוץ הסורי, סלאח אליביטאר, ניבא כי תוך שנתיים תושג הבנה מלאה בין הערבים לבין ארצות-הברית. שנה ותשעה חודשים יהיו דרושים להשגת הבנה בין הערבים לבין עצמם, ושלושה חודשים ל-השגת הבנה עם האמריקאים.

מתנת פיוס. אויביהם הסבעיים של נזירי קתרינה היו מאד ומתמיד שבטי הבדואים שהגזיקו מן המדבר. עד אשר מצאו הנזירים שיטה לפייסם: מדי בוקר השליכו להם

תמונות מיחודות במיין מהמנור העתיק אוצר קתרינו

ומשה היכה כפלע... כאן, בצל הברוש הבודד הזה, קובעת חמסורת המקומית, היכה משה בסלע והוציא ממנו מים לבני ישראל, התועים במדבר. מקורות יהודיים,